

Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon

Lp Arvo Sarapuu

arvo.sarapuu@tallinnlv.ee

August 2014 nr 31-3/14-35/8

Menetluse algatamisest erakonnaseaduse § 12³ lg 1 ja lg 2 p 2, § 12⁴ lg 1 ja § 12¹¹ lg 1 p 2 ja lg 2 punktide 1 ja 2 alusel

Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon (edaspidi Komisjon) on Teie suhtes algatanud haldusmenetluse erakonnaseaduse (edaspidi EKS) § 12³ lg 1 ja lg 2 p 2, § 12⁴ lg 1 ja § 12¹¹ lg 1 p 2 ja lg 2 punktide 1 ja 2 alusel.

1. Menetluse algatamise õiguslik ja faktiline alus

1.1. 2013. aasta augustis ja septembris olid linnaruumis eksponeeritud Hiiu staadioni talgutele ja avamisele kutsuvad reklaamid. Plakatil oli kujutatud Jaanus Mutli, Edgar Savisaar ja Arvo Sarapuu (edaspidi Adressaat), plakatil oli ka tekst „Hiiu staadioni avapidu ja avamäng“, „15. september“, „kell 12.00“. Samuti olid isikute fotode juurde paigutatud nende nimed. Pildi alumises paremas nurgas oli kasutatud Tallinna logo (edaspidi Reklaam) (Lisa 1).

1.2. Meedias esitatud teabe kohaselt tasus nimetatud reklaamplakati eest Tallinna linn. Seda fakti kinnitab ka Tallinna Linnavalitsus vastuses Riigikogu korruptsioonivastase erikomisjoni esitatud täiendavale järelepärimisele (Lisa 2). Linnavalitsuse vastuse kohaselt oli nimetatud reklaamplakati kogukulu 11 000 eurot, mis kaeti Tallinna linna Spordi- ja Noorsooameti eelarvest.

1.3. Adressaat kandideeris 2013. aasta kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel Keskerakonna nimekirjas. Keskerakonna kohaliku omavalitsuse valimiste 2013 valimiskampania aruandest ei nähtu, et Reklaami eest oleks tasunud erakond või Adressaat.

1.4. EKS (3. augusti 2013.a redaktsioonis) § 12³ lg 1 kohaselt on annetus füüsilisest isikust annetaja poolt vabatahtlikult oma vara arvelt erakonna tegevuse toetamiseks erakonnale või erakonna liikmele loovutatav rahaliselt hinnatav hüve, sealhulgas teenus. Sama paragrahvi lõike 2 alusel on keelatud selline annetus, mis ei vasta sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud tingimustele, eelkõige, mis ei ole tehtud füüsilise isiku poolt. Komisjoni hinnangul, kui Reklaam on suunatud eelkõige Reklaamis eksponeeritud erakonna liikme reklaamimisele, mitte avalike huvide edendamisele, on selle Reklaami kulude kandmine käsitletav annetusena EKS § 12³ lg 1 tähenduses.

1.5. Reklaami sisule hinnangu andmiseks on Komisjon kogunud järgmised dokumendid ja asjatundjate arvamused:

1.5.1. 8. novembril 2013 küsis Riigikogu korruptsioonivastane erikomisjon reklaamiagentuuri Zavod BBDO ekspertarvamust muuhulgas Reklaami osas. Zavod BBDO asus oma 11. novembri 2013 arvamuses seisukohale, et „*On selge, et puudub igasugune seos ja avalikust huvist kantud vajadus kasutada*

jalgpalliväljaku avamisreklaami modellidena linnavalitsuse liikmeid /.../ Reklaamiga on loodud reklaamis eksponeeritud isikutele ebavõrdne või põhjendamatu eelis võrreldes teiste valimistel kandideerinud isikutega.“ (Lisa 3);

1.5.2. 19. novembril 2013 küsis Riigikogu korruptsioonivastane erikomisjon Tarbijakaitseameti juurde moodustatud Reklaaminõukoja ekspertarvamust muuhulgas Reklaami osas. Reklaaminõukoda kinnitas oma 6. jaanuari 2014 seisukohas, et Reklaam oli tajutav Reklaamis eksponeeritud isiku või tema erakonna reklaamimisena valijatele. Samuti leidis Reklaaminõukoda, et Reklaamis eksponeeritud ametiisikule loodi kohaliku omavalitsuse valimisi silmas pidades eelis võrreldes teiste valimistel kandideerinud isikutega. (Lisa 4);

1.5.3. 28. jaanuaril 2014 küsis Komisjon eksperthinnangut Tartu Ülikooli filosoofia ja semiootika instituudilt Reklaami sisu ja tajutavuse osas. Tartu Ülikooli eksperdid leidsid, et nimetatud Reklaami puhul oli tegemist isiku ja erakonna valimisreklaamiga, isikud olid Reklaami dominandid ning et „*seos Tallinna linnaga jääb plakatil väga nõrgaks kui mitte olematuks*“ (Lisa 5). Hinnang toetus Reklaami visuaalsele, süntaktilisele ja semiootilisele analüüsile.

1.5.4. Komisjon on tutvunud Tallinna Ülikooli Kommunikatsiooniinstituudi reklaami ning imagoloogia osakonna dotsent Linnar Priimägi arvamusega, mille kohaselt Tartu Ülikooli ekspertide hinnang on ebausaldusväärne ning tegemist ei ole valimisreklaamiga. (Lisa 6)

1.6. Komisjoni kaalus ja võrdles kõiki kogutud hinnanguid Reklaamile. Neist kolm hinnangut kinnitavad, et Reklaami näol on tegemist pigem Reklaamis eksponeeritud isiku (Adressaadi) (valimis)reklaamiga, ning vaid Linnar Priimägi arvamuses on asutud vastupidisele seisukohale. Komisjon leiab siiski, et Linnar Priimägi arvamus ei lükka ümber teiste asjatundjate seisukohti ega ole teiste hinnangutega võrdselt usaldusväärne. Esmalt, erinevalt Tartu Ülikooli filosoofia ja semiootika instituudi ametlikust arvamusest on Linnar Priimägi andnud arvamuse füüsilise isikuna. Teiseks kahtleb Komisjon Linnar Priimägi, kes avalike allikate põhjal on Eesti Keskerakonnaga lähedalt seotud isik, erapooletuses Reklaamile hinnangu andmisel. Samuti ei saa Komisjon nõustuda Linnar Priimägi arvamuse teoreetilise argumentatsiooniga – Komisjoni hinnangul pole oluline käsitleda Reklaami kui valimisreklaami reklaamiteoreetiliselt, vaid tuvastada Reklaami tegelik mõju sihtauditooriumile. Komisjon ei sea kahtluse alla kohaliku omavalitsuse õigust korraldada üritusi ka valimiste-eelsesel perioodil. Siiski on Komisjoni hinnangul ebaproportsionaalne Reklaamis valimistel kandideerivate isikute sedavõrd intensiivne kasutamine, mis ei olnud teavituskampaania läbiviimiseks ega ürituse korraldamiseks vajalik.

1.7. Komisjon nõustub Tartu Ülikooli, reklaamiagentuuri Zavod BBDO ning Reklaaminõukoja hinnangutega, et Reklaam on publikule otseselt seostatav Adressaadi ja erakonnaga, millesse ta kuulub. Zavod BBDO ja Reklaaminõukoda on kinnitanud, et Reklaam tekitas Adressaadile 2013. aasta kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel eelise võrreldes teiste valimistel kandideerinud kandidaatidega. Isikureklaam, mis võib anda eesseisvatel valimistel eelise, on Komisjoni hinnangul hüve, sest suurendab kandidaadi võimalusi osutada valituks ning vähendab vajadust teha kulutusi valimiskampaaniale.

1.8. Komisjon on Tallinna Linnavalitsuse vastuse (Lisa 2) alusel tuvastanud, et Reklaami eest maksis Tallinna linn Spordi- ja Noorsooameti eelarvest. Sellega soodustati Adressaati tema isikureklaami eest tasumisele kuuluva summa (11 000 eurot) ulatuses. Komisjoni hinnangul oli Reklaami eest tasumine EKS § 12³ lg 1 tähenduses annetus, sest Tallinna linn tekitas Adressaadi eest arve tasudes oma vara arvelt erakonna liikmele rahaliselt hinnatava hüve.

1.9. Tallinna linn on kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 10 lg 1 kohaselt avalik-õiguslik juriidiline isik. Seega oli Reklaami kulude kandmine Tallinna linna poolt Adressaadile tehtud juriidilise isiku annetus, mis on EKS § 12³ lg 2 p 2 kohaselt keelatud.

1.10. EKS § 12⁴ lg 1 kohaselt tagastab erakond võimaluse korral keelatud annetuse viivitamata selle teinud isikule ning kui see ei ole võimalik, siis lõike 2 kohaselt on kohustatud kandma rahalise annetuse viivitamata riigieelarvesse. Seaduses ei ole otsesõnu sätestatud, milline on erakonna liikme poolt keelatud annetuse vastuvõtmise tagajärg. Komisjoni hinnangul tuleneb EKS § 12¹¹ lg 1 p-dest 2 ja 4, et ka erakonna nimekirjas kandideerinud isik peab keelatud annetuse tagastama. Eesti Keskerakonna kohaliku

omavalitsuse valimiste 2013 valimiskampaania aruande kohaselt ei ole Adressaat annetust selle teinud isikule tagastanud.

2. Menetlusosalise arvamuse ja vastuväidete ärakuulamine

2.1. Esitatud teabele ja tõenditele tuginedes kaalub Komisjon Adressaadi suhtes ettekirjutuse tegemist EKS § 12³ lg 1 ja lg 2 p 2, § 12⁴ lg 1 ja § 12¹¹ lg 1 p 2 ja lg 2 p-de 1 ja 2 alusel.

2.2. Vastavalt haldusmenetluse seaduse § 40 lõikele 1 peab haldusorgan andma menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited.

2.3. Eelnevast tulenevalt palub Komisjon Teil esitada haldusasja kohta oma arvamus, võimalikud vastuväited ja neid kinnitavad tõendid, kas kirjalikult (allkirjastatult) Komisjoni aadressil Lossi Plats 1a 15165 Tallinn või digitaalselt allkirjastatult e-postiaadressil erjk@riigikogu.ee hiljemalt 20 päeva jooksul arvates käesoleva kirja kättesaamisest.

3. Dokumendi teatavakstegemisest

Käesolev kiri saadetakse Adressaadile e-posti teel ja väljastusteatega tähtkirjaga ametlikul registreeritud aadressil.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Ardo Ojasalu

Komisjoni esimees

Lisad:

1. Hiiu staadion_delfi.jpg, Foto reklaamplakatist. Allikas: www.delfi.ee;
2. Tallinna linnavalitsuse vastus Riigikogu korruptsioonivastase erikomisjoni 17.09.2013. a järelepärimisele;
3. Reklaamiagentuur Zavod BBDO (Marek Reinaas) ekspertarvamus;
4. Reklaaminõukoja seisukoht;
5. Tartu Ülikooli filosoofia ja semiootika instituudi ekspertiishinnang reklaamide tajutavuse kohta;
6. Linnar Priimägi Tallinna linna plakatite ja videoklippide ekspertiis.

Liis Ipsberg

Liis.ipsberg@riigikogu.ee , 631 6671